

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Zagreb, 29. svibnja 2018. – nakon višemjesečnih natpisa u medijima o nepriznavanju zvanja magistra medicinske laboratorijske dijagnostike (MLD) te indirektnim prozivanjem magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine, Hrvatska komora medicinskih biokemičara (Komora), kao samostalna i neovisna strukovna organizacija s javnim ovlastima, ovim priopćenjem želi informirati javnost o konkretnim činjenicama vezanim uz nastalu situaciju.

Ovo priopćenje objavljujemo upravo u vrijeme državnih matura i upisa na fakultete kako bi se svi oni koji se odluče na upis za zvanje magistra medicinske laboratorijske dijagnostike na Sveučilištu u Osijeku upoznali sa stvarnom problematikom i kako bi se razriješile nedoumice o zakonski nepriznatom zvanju magistra medicinsko laboratorijske dijagnostike, koje se prema medijskim napisima želi izjednačiti s magistrima medicinske biokemije i laboratorijske medicine koji studiraju na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Premda je nazivlje ove dvije struke vrlo slično i neupućenom može zvučati identično, suštinske razlike su velike. Odnose se na kriterije upisa, kvantitetu satnice, strukturu predavačkog kadra, način studiranja i EU reguliranost profesije.

Iako je možda običnom pacijentu nevidljiv, medicinsko-biokemijski laboratorij je značajan element zdravstvenog sustava koji sudjeluje u svim fazama dijagnostike, liječenja i praćenja bolesti. Studije pokazuju kako je u gotovo 70 posto slučajeva laboratorijski nalaz osnova na kojoj liječnik bazira svoju odluku po zdravlje i život pacijenta. Netočan nalaz vodi u netočno liječenje koje pak može završiti i fatalnim posljedicama. Važnost struke prije više od pola stoljeća prepoznala je i država, stoga medicinska biokemija spada u Zakonom o zdravstvenoj zaštiti regulirane profesije, kao što je to slučaj i s liječnicima, stomatolozima i farmaceutima. Dodatno, Zakonom o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti definirana su načela, organiziranje i provođenje medicinsko-biokemijske djelatnosti, kao dijela zdravstvene djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku koja se obavlja kao javna služba i koju obavljaju magistri medicinske biokemije i laboratorijske medicine pod uvjetima i na način propisanim Zakonom. Istim Zakonom je definirano da voditelji medicinsko-biokemijskih laboratorija u sastavu zdravstvene ustanove te samostalnih laboratorija moraju biti magistri medicinske biokemije i laboratorijske medicine sa završenim Farmaceutsko-biokemijskim fakultetom. Zakon o zdravstvenoj zaštiti jasno definira magistra medicinske biokemije i laboratorijske medicine kao nositelja tima u medicinsko-biokemijskom laboratoriju u kojem rade zdravstveno-laboratorijski tehničari i prvostupnici medicinsko-laboratorijske dijagnostike.

O ustavnosti Zakona o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti očitovao se i Ustavni sud Republike Hrvatske u siječnju ove godine te svojim Rješenjem potvrdio ustavnost spomenutog Zakona. Ovdje je potrebno istaknuti da je zahtjev za ocjenom ustavnosti Zakona pokrenut od strane predstavnika Hrvatske komore zdravstvenih radnika koja cijelim ovim medijskim slučajem i upravlja. Izravni povod za njihove učestale medijske istupe je trenutna izmjena Zakona o zdravstvenoj zaštiti koja se koristi kao način da se magistre medicinsko-laboratorijske dijagnostike školovane u Osijeku i Rijeci izjednači s magistrima medicinske biokemije i laboratorijske medicine koji su završili integrirani sveučilišni studij Medicinske biokemije pri Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Posljedica toga je

da su mladi ljudi s osječkog studija medicinsko-laboratorijske dijagnostike zapravo izmanipulirani.

Osim toga, Medicinski fakultet u Osijeku kroz novouvedeni diplomski sveučilišni studij medicinsko laboratorijske dijagnostike (prve generacije upisane 2013/2014), u velikoj mjeri zadire kako u profesiju medicinskih biokemičara tako i u liječničku profesiju. Naime, osnivač osječkog studija je u svoj program također uključio područja patologije, citologije, mikrobiologije, transfuziologije koje su, svaka za sebe, posebne specijalizacije unutar liječničke profesije. Jednostavnije, riječ je o poslu kojeg rade isključivo liječnici, odnosno osobe koje su završile medicinski fakultet. Ovdje se kao paralela za jasnije razumijevanje može usporediti fakultet medicine s fakultetom sestrinstva pri čemu je svima jasno da po završetku ova dva studija svatko od stručnjaka ima svoje zakonski propisano mjesto u zdravstvenom sustavu i zasigurno se ne očekuje da će magistra sestrinstva obavljati posao liječnika i obrnuto, oni rade u timu i međusobno se nadopunjuju.

Ono što je dodatno upitno i apsurdno u cijeloj ovoj situaciji je i činjenica da se prilikom osnivanja diplomskog sveučilišnog studija medicinsko laboratorijske dijagnostike u Osijeku i Rijeci nije napravilo istraživanje potreba tržišta rada u suradnji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje nego smo se ponovo kao država našli u situaciji da djelomično financiramo obrazovanje kadra za koji ne postoji potreba. Istovremeno kada težimo povećanju kvalitete kroz ujednačavanje sustava visokog obrazovanja dozvoljava se osnivanje novih studija koji kroz svoje nastavne programe generiraju polivalentne stručnjake koji sa znatno smanjenom satnicom pojedinih predmeta pokušavaju ući na tržište rada ravnopravno sa stručnjacima koji su svoje školovanje odradili po puno zahtjevnijem programu. Najbolje tomu u prilog govore sljedeći podaci:

	Farmaceutsko-biokemijski fakultet u Zagrebu	Medicinsko laboratorijska dijagnostika (Osijek)	Medicinsko laboratorijska dijagnostika (Rijeka)
Analitička kemija	135 sati	0 sati	0 sati
Fizikalna kemija	135 sati	0 sati	0 sati
Organska kemija	135 sati	0 sati	0 sati
Matematika	75 sati	0 sati	75 sati
Fizika	75 sati	50 sati	40 sati

Usporedba studijskih programa temeljem satnice i ECTS bodova u biokemijskoj skupini kolegija:

USPOREDBA BIOKEMIJSKIH PREDMETA	Ukupan broj sati	ECTS-a
Medicinska biokemija (FBF Zagreb)	765	60
Medicinsko laboratorijska dijagnostika (Osijek)	380	30
Medicinsko laboratorijske dijagnostika (Rijeka)	530	46,5

Sukladno hrvatskoj i europskoj regulativi, voditelji medicinsko-biokemijskog laboratorija mogu biti isključivo osobe sa završenim redovnim integriranim petogodišnjim studijem na Farmaceutsko biokemijskom fakultetu uz četverogodišnju specijalizaciju. Nadalje, učlanjenjem svih specijalista medicinske biokemije i laboratorijske medicine iz Republike Hrvatske u europski registar pri Europskoj federaciji za laboratorijsku medicinu (EFLM) ostvarena je tržišta mobilnost i apsolutna prepoznatljivost naše struke u EU, što nije moguće ostvariti magistrima MLD-a s riječkog i osječkog fakulteta.

U cilju rješavanja nastalog problema, početkom svibnja je na inicijativu dekana Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta održan sastanak na temu sveučilišnog obrazovanja stručnjaka za obavljanje medicinsko-biokemijske djelatnosti u hrvatskom zdravstvenom sustavu. Na sastanku su prisustvovali predstavnici dvaju resornih ministarstva (znanosti i zdravstva) te Hrvatske komore medicinskih biokemičara, ali se unatoč pozivu, na njega nisu odazvali predstavnici osječkog sveučilišta. Upravo je stanje na tom sveučilištu kao i, unazad nekoliko mjeseci, brojni istupi bivših i sadašnjih studenata medicinsko-laboratorijske dijagnostike bila jedna od tema sastanaka.

Drugi u nizu sastanaka na istu temu održan je na inicijativu Ministarstva znanosti i obrazovanja na kojem su sudjelovali predstavnici Ministarstva zdravstva, Sveučilišta u Zagrebu i Osijeku, te predstavnici Komore i Hrvatske komore zdravstvenih radnika, razred MLD. Ministarstvo znanosti i obrazovanja tom je prilikom istaknulo potrebu da se u postupak donošenja novih studijskih programa, ako je riječ o profesijama koje su regulirane, uvede obaveza pribavljanja pozitivnog mišljenja ministarstva nadležnog za regulirane profesije kako bi se izbjeglo ponavljanje sličnih situacija u budućnosti, u ovom slučaju je to Ministarstvo zdravstva.

Unatoč činjenici da je na istom sastanku Ministarstvo znanosti i obrazovanja najavilo namjeru ukidanja subvencioniranja upisa novih studenata, predstavnik osječkog sveučilišta je izjavio da ne planiraju prestati izvoditi ovaj studijski program uz obrazloženje da na inozemnim tržištima rada postoji potreba za stručnjacima s tom kvalifikacijom (?!). Može li se to onda smatrati nastavkom obmanjivanja budućih studenata? Znači li to i dalje svjesnu hiperprodukciju u zakonu nepostojećeg zanimanja?

Apsolutno je za razumjeti razočaranost osječkih magistara, no postavlja se pitanje kako je uopće do toga došlo. Kako je moguće da se uopće ustroji studijski program koji generira struku koja je zakonski nepriznata, kako je moguće da država (Ministarstvo znanosti i obrazovanja) subvencionira participacije studentima na studijskim programima koji nisu usklađeni sa zakonskim propisima, kako je moguće da Sveučilište u Osijeku i Rijeci dopusti studiranje uz plaćanje te vrste studija, a da pri tome ne informira polaznike s činjenicom da za njihovo buduće zvanje ne postoji potreba na tržištu rada i da zakonski nisu regulirani? Za odgovore na sva ova pitanja bilo bi potrebno dublje istražiti razloge osnivanja ovih studija, a jedan od njih leži i u činjenici da je za dobivanje zvanja magistra medicinsko laboratorijske dijagnostike omogućeno i studiranje uz rad (vikend predavanja). Veliki broj polaznika ovog studija upravo je iz redova zaposlenih prvostupnika medicinske laboratorijske dijagnostike koji su na ovaj način planirali doći do zvanja za koje im je pri upisu na osječki fakultet netočno predstavljeno da mogu postati voditelji laboratorija. Nevjerojatno i apsurdno zvuči činjenica da su neki polaznici studija studirali redovno, a da su istovremeno bili zaposleni u laboratoriju zdravstvenih ustanova. Možemo zaključiti da se sve opet svodi na bodovne razrede i koeficijente, a ne na povećanje broja zaposlenih i unapređenje zdravstvene usluge i postizanje izvrsnosti.

Razlike, kompetencije i odgovornosti zdravstvenih profesija su jasno propisane. Sigurnost pacijenta mora biti na prvom mjestu, stoga nitko ne može i ne smije samoinicijativno tvrditi da je osposobljen za potpuno različite dijelove laboratorijskog i zdravstvenog posla.